

ปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย

วรรณวิสาข์ ไชยโย¹

(Received: September 23, 2022; Revised: February 1, 2023; Accepted: February 20, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย 3) เพื่อศึกษาหาแนวทางแก้ไขปัญหาค่านิยมทางจริยธรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2564 คำนวนหาขนาดตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (Yamane, 1973) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้จำนวน 396 คน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified sampling) โดยแบ่งตามสัดส่วน จำแนกตามกลุ่มสายสาขาวิชาเป็น 3 กลุ่ม คือ สายสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สายสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสายสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นตัวแทนของวัยรุ่นไทยเพื่อตอบแบบสอบถาม และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 20 คน แบ่งออกเป็นเพศชาย 10 คน และเพศหญิง 10 คน เพื่อตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย การทดสอบ t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย โดยภาพรวมค่านิยมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก 2 ด้าน คือ ด้านระเบียบวินัยและด้านความซื่อสัตย์ และอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านบริโภคนิยมและด้านความเสียสละ 2) ปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทยได้แก่ อาชีพของผู้ปกครองมีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยม เกรดเฉลี่ยมีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัยและความซื่อสัตย์ เพศมีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านความเสียสละ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่น ๆ ไม่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมที่แตกต่างกัน 3) แนวทางแก้ไขปัญหาค่านิยมทางจริยธรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นไทย ได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และสื่อมวลชน มีบทบาทในการปลูกฝังค่านิยมทางจริยธรรม

คำสำคัญ: ปัจจัย ค่านิยมทางจริยธรรม วัยรุ่นไทย

¹ รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อีเมล: wanwisacmu@gmail.com

Factors Effecting Creation of Ethical Values of Thai Adolescent

Wanwisa Chaiyo²

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the ethical values of Thai adolescents 2) to study the factors affecting the ethical values of Thai adolescents 3) to find a solution to the problem of inappropriate ethical values among Thai adolescents. The samples used in this research were undergraduate students of Chiang Mai University, Academic Year 2021. The sample size was calculated according to Yamane's formula (Yamane, 1973) at the statistical significance level of 0.05 for 396 students and performed stratified sampling, classified by field of study into 3 groups: the field of Health Sciences, Science and Technology, and Humanities and Social sciences which represent Thai adolescents to answer the questionnaire and 20 people were purposive sampling, divided into 10 males and 10 females, to answer in-depth interviews. The tools used for data collection are questionnaires and in-depth interviews. The statistics used to analyze the data are frequency distribution, percentage (Percentage), standard deviation (S.D.), correlation coefficient between factors, t-test, and F-test.

The results of the research showed that 1) the ethical values of Thai adolescents overall in 4 areas are in the level of agreement was very high on two aspects, discipline and honesty, and was at a moderately agreeable level in 2 aspects, namely consumerism and sacrifice. 2) Factors affecting the ethical values of Thai adolescents were: Parents' Occupation Affects Moral Values in Consumerism, GPA influences ethical values of discipline and integrity, and gender influences ethical values of selflessness. Various personal factors do not affect different ethical values. 3) There are many approaches to solve the problem of inappropriate ethical values among Thai adolescents such as families, educational institutions, organizing activities to promote morality and ethics, and mass media in order to promote ethical values.

Keywords: factors, ethical values, Thai adolescent

² Associate Professor Dr., Department of Philosophy and Religion, Faculty of Humanities,
Chiang Mai University
E-mail: wanwisacmu@gmail.com

บทนำ

ปัจจุบันสภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากการรับวัฒนธรรมตะวันตกและความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้มีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ จากต่างประเทศเข้ามาใช้ในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งประดิษฐ์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางสังคมอย่างยิ่งยวด ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมและวิกฤตทางศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยเด็กและเยาวชนที่ได้รับการกล่อมเกลาจิตใจไม่เพียงพอทำให้ขาดคุณธรรมจริยธรรมและมีค่านิยมที่ไม่เหมาะสมทำให้เกิดปัญหาสังคมตามมา ได้แก่ ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาท ปัญหายาเสพติด ปัญหาคอร์รัปชัน และปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น

อินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นระบบการสื่อสารที่มีผู้นิยมใช้อย่างแพร่หลายและถูกนำไปใช้เพื่ออำนวยความสะดวกรวดเร็วต่อทุกวงการและทุกกลุ่มวัย ไม่ว่าจะเป็นด้านการตลาด ธุรกิจ การสื่อสาร การศึกษา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าอินเทอร์เน็ตจะบังเกิดผลดีกับความเจริญก้าวหน้าของข่าวสารข้อมูลมากมายเพียงใด อินเทอร์เน็ตยังส่งผลกระทบต่อสังคมด้วยเช่นกัน อนึ่งจากสถิติในปัจจุบันพบว่า วัยรุ่นในประเทศไทยใช้เวลาอยู่กับสื่ออินเทอร์เน็ตมากขึ้น จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า ช่วงระยะเวลา 5 ปี เปรียบเทียบระหว่าง พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2558 ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น โดยเมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มอายุ 15-24 ปี มีสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตสูงสุดเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 51.9 เป็นร้อยละ 76.8 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 6-14 ปี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 38.3 เป็นร้อยละ 58.0 จึงเห็นได้ว่าการใช้อินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน นอกจากนี้รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยในปี 2558 โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือ EPDA พบว่าผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดียของคนไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยกิจกรรมที่มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ อันดับ 1 ได้แก่ การใช้บริการโซเชียลเน็ตเวิร์ก เช่น เฟซบุ๊ก ซึ่งมีผู้ใช้ประมาณ 35 ล้านบัญชี รวมถึงอินสตาแกรม และไลน์ คิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 82.7 อันดับ 2 คือ ใช้ในการสืบค้นข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 56.6 และอันดับ 3 คือ การใช้ติดตามข่าวสารในรูปแบบหนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ คิดเป็นร้อยละ 52.2 (คณะอนุกรรมการส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์และคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2561, น. 1-2)

ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งจากการใช้อินเทอร์เน็ตในกลุ่มวัยรุ่นก็คือการรับค่านิยมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ ค่านิยมบริโภคนิยมและค่านิยมทางจริยธรรม ประเทศไทยมีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ดังจะพบในร่างกรอบยุทธศาสตร์ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาภายใต้การเคลื่อนไหวของกระแสวัฒนธรรมโลกอย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐาน

ที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีความเป็นสากล มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล อาทิ การพัฒนาศักยภาพตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศและปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ (คณะกรรมการส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์และคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2561, น. 4-5) นอกจากนี้ ภาครัฐโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว โดยได้จัดให้มีการเรียนการสอน ด้านจริยศึกษาในวิชากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (สสน.) ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2544) ซึ่งเป็นหลักสูตรประถมที่ใช้ในปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษา, 2544) อย่างไรก็ตามในหลักสูตรระดับอุดมศึกษานั้น วิชาจริยธรรมส่วนใหญ่จะเป็นวิชาเลือกซึ่งมีนักศึกษาที่สนใจเพียงบางส่วนเท่านั้นเลือกลงทะเบียนเรียน (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, หลักสูตรอุดมศึกษา, 2544)

การที่บุคคลจะมีค่านิยมทางจริยธรรมที่เหมาะสมได้นั้นต้องได้รับการปลูกฝังอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เป็นเด็ก นักเรียนจนกระทั่งเป็นนิสิตนักศึกษา นักศึกษาอุดมศึกษาและระดับปริญญาตรีจัดว่าเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมีคุณธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความเจริญก้าวหน้าต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมในที่สุด ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นตัวแทนของวัยรุ่นไทย เนื่องจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นศูนย์รวมของนักศึกษาในภาคเหนือจากหลายจังหวัด อีกทั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีนักศึกษาปริญญาตรีหลายคณะ ซึ่งมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ข้อมูลวิจัยที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการอบรมปลูกฝังจิตสำนึกของการมีจริยธรรมในระดับปริญญาตรี รวมถึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนให้เหมาะสมต่อไป

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย
- 3) เพื่อศึกษาหาแนวทางแก้ไขปัญหาค่านิยมทางจริยธรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นไทย

2. แนวคิดและทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัย โดยจะนำเสนอในประเด็นดังต่อไปนี้

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรมมีผู้กล่าวถึงจริยธรรมในความหมายที่แตกต่างกันหลายลักษณะ เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่าจริยธรรม ไว้ว่า “ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม” จากการสัมมนาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้สรุปนิยามคำว่า “จริยธรรม” ไว้ว่า “แนวทางประพฤติปฏิบัติตนเพื่อการบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าพึงประสงค์” โดยทั่วไป จริยธรรมมักอิงอยู่กับศาสนาทั้งนี้เพราะคำสอนทางศาสนามีส่วนสร้างระบบจริยธรรมให้สังคม

พระราชวรมุนี (2529) ได้อธิบายแนวคิดจริยธรรม ในทางพุทธศาสนาว่า จริยะ หมายถึง ความประพฤติ และธรรม หมายถึงคุณภาพของจิตใจของแต่ละคน ซึ่งตรงกับคำว่า คุณธรรม (Virtues) ดังนั้นจริยธรรมจึงหมายถึง คุณภาพที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของคน

สรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึงหลักความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลยึดถือไว้เพื่อเป็นหลักปฏิบัติ โดยเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม มีคุณค่า มีความเป็นสากลและพึงปรารถนา เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

องค์ประกอบของจริยธรรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2542) และดวงเดือน พันธุนาวิน (2520) ได้แบ่งจริยธรรมเป็น 4 ด้าน ดังนี้ (อ้างในเกสร เสวตรนิสากร, 2546, น. 23-25)

1. ความรู้เชิงจริยธรรม เป็นความรู้ที่สังคมสั่งสอนเอาไว้ว่า การกระทำชนิดใดดีควรกระทำ การกระทำชนิดใดไม่ดีควรละเว้น ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสม หรือไม่เหมาะสมเพียงใด ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมนี้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการสติปัญญาของบุคคลด้วย

2. ทศนคติเชิงจริยธรรม เป็นความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าชอบ หรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น ๆ ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลจะรวมทั้งความรู้เชิงจริยธรรมและความรู้สึกของบุคคล ดังนั้นจึงมีคุณสมบัติที่สำคัญที่จะใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้แม่นยำกว่าการใช้ความรู้เกี่ยวกับค่านิยมและความรู้เชิงจริยธรรม ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม คือการที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมทำให้ทราบว่าบุคคลที่มีจริยธรรมในระดับที่แตกต่างกัน อาจมีการกระทำที่คล้ายคลึงกันได้เสมอ และบุคคลที่มีการกระทำเหมือนกัน อาจมีเหตุผลเบื้องหลังพฤติกรรม และอาจมีระดับจริยธรรมที่แตกต่างกันได้

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม คือการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรม เป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุน พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ของจริยธรรมเพราะการกระทำในทางที่ดีและไม่ดีของบุคคล ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

ทฤษฎีที่ใช้อธิบายพัฒนาการทางจริยธรรมมีหลายทฤษฎี ในที่นี้จะขอกล่าวเฉพาะทฤษฎีของเพียเจต์ และทฤษฎีของโคลเบอร์ก

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์

ในการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามขั้นตอนและขึ้นอยู่กับวัย โดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ ขั้นแรก อายุระหว่าง 5-8 ปี เป็นขั้นการยอมรับกฎเกณฑ์จากผู้ที่มีอำนาจเหนือตน (Heteronomous) เช่น บิดา มารดา ครู และเด็กที่โตกว่า เด็กจะปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และเชื่อว่ากฎเกณฑ์เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ขั้นที่ 2 เป็นขั้นการยอมรับการเปลี่ยนแปลงตามกฎเกณฑ์ (Autonomous) อายุตั้งแต่ 9 ปี ขึ้นไป เด็กจะเริ่มมีความคิดว่ากฎเกณฑ์คือข้อตกลงระหว่างบุคคล และผู้ที่ใช้กฎเกณฑ์จะต้องร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และกฎเกณฑ์อาจเปลี่ยนแปลงได้

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก (Kohlberg อ้างในดุจเดือน พันธุนาวิน, 2550, น. 9-11) ได้พัฒนาแนวคิดของเพียเจต์ โดยแบ่งการพัฒนาเพิ่มขึ้นจาก 2 ขั้นเป็น 6 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการลงโทษ (Punishment and obedience orientation) เป็นพัฒนาการของเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นแรก เป็นจริยธรรมของเด็กอายุ 2 ถึง 7 ขวบ เด็กจะตัดสินใจหรือยอมกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง เพราะความกลัวความเจ็บปวดจากการถูกลงโทษทางกาย เช่น เด็กไม่ดื้อ เด็กยอมทำตามสิ่งที่ผู้เลี้ยงบอกหรือสั่ง เพราะกลัวถูกตี กลัวถูกลงโทษ จริยธรรมในขั้นนี้อาจปรากฏในผู้ใหญ่ที่เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่พัฒนาตามวัย เช่น ไม่กระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพราะกลัวถูกลงโทษ หรือกลัวตกนรก เป็นต้น

ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (Instrumental-relativist orientation) เป็นจริยธรรมของเด็กอายุ 7 ถึง 10 ขวบ เด็กจะเรียนรู้ว่า การกระทำที่ถูกต้อง คือ การกระทำที่ได้รับผลตอบแทนที่น่าพอใจ เช่น ขนม อาหาร ของเล่น หรือ เงิน เป็นต้น ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เข้าทำนองว่า ยื่นหมู ยื่นแมว หรือ ตาต่อตา ฟันต่อฟัน หรือ ผลัดกันเกาหลัง มักปรากฏการณ์ให้เหตุผลในการกระทำในจริยธรรมขั้นนี้ เช่น เด็กจะทำตามคำสั่ง ก็ต่อเมื่อมีสิ่งของตอบแทน เช่น ขนม เงิน เป็นต้น ผู้ใหญ่ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมจะก้าวในขั้นนี้จะให้เหตุผลการกระทำหรือไม่

กระทำ เช่น ทำแล้วไม่คุ้มค่ากับที่ลงทุนลงแรง หรือทำแล้วสูญเปล่า หรือจะทำอะไรก็ได้ ถึงแม้จะเป็นหน้าที่ก็จะขอหรือต้องได้สิ่งตอบแทน มิฉะนั้นจะไม่ทำหรือทำแบบขอไปที เป็นต้น

ขั้นที่ 3 หลักการทำตามความเห็นชอบผู้อื่น (Interpersonal concordance) ในช่วงนี้เหตุผลที่สำคัญในการที่เด็กจะตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรม เกิดจากการที่เด็กรู้สึกว่าจะสิ่งที่ตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำนั้นได้รับความเห็นชอบ ยินยอม หรือเป็นไปตามที่บุคคลรอบข้างคาดหวังหรือยอมรับ ดังนั้น เด็กในช่วงอายุ 10 ถึง 13 ปี มักจะมีพฤติกรรมคล้ายตาม พฤติกรรมเลียนแบบ หรือพฤติกรรมที่ทำให้ตนเป็นจุดเด่น เพื่อเรียกร้องความสนใจ และการยอมรับจากผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อน ในเด็กบางคน การที่จะเป็นที่ยอมรับจากเพื่อน ทำให้ตนต้องแสดงพฤติกรรมที่เด่น รู้สึกว่าตนเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งอาจเป็นพฤติกรรมที่ไม่น่าปรารถนาหรือเปี่ยงเบน เช่น พฤติกรรมการขบถซึ่ง พฤติกรรมการเสพสารเสพติด เป็นต้น ส่วนผู้ใหญ่ที่จริยธรรมหยุดชะงักอยู่ในขั้นนี้คือบุคคลที่กระทำการใด ๆ โดยเห็นแก่พวกพ้อง เครือญาติหรือเพื่อนฝูงมากกว่าที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งใด เพราะเห็นแก่ส่วนรวมเป็นหลัก โดยจะเลือกยึดเอาผลประโยชน์ของตนหรือพวกพ้องเป็นหลักมากกว่าเอาประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่และกฎข้อบังคับในสังคม (Law and order) จริยธรรมในขั้นนี้เป็นจริยธรรมที่สูงกว่าขั้นที่ 3 ในขั้นนี้บุคคลกระทำการต่าง ๆ ตามกฎระเบียบหรือหน้าที่ที่สังคมกำหนดโดยไม่คำนึงถึงญาติหรือพวกพ้องเพื่อนฝูง โดยโคลเบอร์กเสนอว่า จริยธรรมในขั้นนี้เป็นจริยธรรมของเด็กอายุ 13 ถึง 16 ปี เช่น การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การปฏิบัติตามกฎจราจร การปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กรหรือหน่วยงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผู้ใหญ่หลายคนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมหยุดชะงักในขั้นนี้ โดยการที่อ้างกฎระเบียบข้อบังคับมาเป็นประโยชน์ในการที่จะกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรืออีกอย่างหนึ่งคือการนำระเบียบที่มนุษย์ตั้งขึ้นมาอ้างโดยไม่ดูผลประโยชน์ของส่วนรวม

ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (Social-contract logistic orientation) บุคคลจะแสดงเหตุผลที่เป็นหลักสากล ไม่ยึดติดต่อกฎเกณฑ์ทางสังคมของตน บุคคลมีความยืดหยุ่นทางจริยธรรม กระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดตามหลักอุดมคติสากล เพราะประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ขั้นนี้จะปรากฏในผู้ใหญ่ บุคคลที่มีจริยธรรมในขั้นนี้นับว่าเป็นผู้มีจริยธรรมในขั้นสูงสุด บุคคลแต่ละคนจะมีหรือไม่มีการพัฒนา หรือมีการพัฒนาเร็ว-ช้าต่างกัน เราสามารถวัดระดับจริยธรรมของบุคคลได้โดยดูจากเหตุผลเชิงจริยธรรมที่บุคคลนั้นให้ และเราสามารถส่งเสริมให้บุคคลมีพัฒนาระดับจริยธรรมให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้ โดยการเปิดโอกาสให้บุคคลได้เรียนรู้จากการตัดสินใจทางจริยธรรมและอภิปรายร่วมกับผู้อื่น การได้แสดงความคิดเห็นและการอภิปรายร่วมกับผู้อื่น ทำให้บุคคลที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ เรียนรู้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงได้

วิธีการการสอนหรือการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีการพัฒนาการทางจริยธรรมสามารถทำได้หลายวิธี เช่น

1. ระดับการพัฒนาการทางจริยธรรมและขั้นของการใช้เหตุผลจริยธรรมของโคลเบอร์ก ให้ความเข้าใจว่าเด็กในช่วงอายุต่าง ๆ จะมีพัฒนาการไปตามลำดับขั้น และเด็กในชั้นเรียนแต่ละคนจะมีขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่เท่ากัน ดังนั้น ครูจึงสอนจริยศึกษาให้เด็กทุกคนเหมือนกันหมดไม่ได้ ครูจำเป็นต้องวิเคราะห์เด็กก่อนว่าเขามีเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นใด แล้วจึงช่วยให้เขาพัฒนาขึ้นในขั้นสูงอีกขั้นหนึ่ง โดยการพยายามจัดประสบการณ์ทางสังคมให้เหมาะสมกับพัฒนาการนั้น

2. พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลเกิดขึ้นได้จากการที่ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และสภาพแวดล้อม การได้มีปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวจะช่วยให้บุคคลเข้าใจความคิดเห็นของบุคคลอื่นมากขึ้น ซึ่งเขาจะสามารถนำมาใช้ในการพิจารณาเพื่อตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาเชิงจริยธรรม ดังนั้นการให้เด็กเข้ากลุ่มทางสังคมต่าง ๆ จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้บทบาทของตนเองและของผู้อื่น อันจะช่วยให้เขาได้พัฒนาจริยธรรมในขั้นสูงขึ้นไปอย่างรวดเร็ว

3. ครูสามารถกระตุ้นพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กให้สูงขึ้นได้ โดยการช่วยให้เด็กได้ฝึกกับปัญหาความขัดแย้งเชิงจริยธรรมบ่อย ๆ และฝึกให้เด็กได้วิเคราะห์ อภิปรายโต้แย้งกัน และตัดสินใจโดยพิจารณาความเห็นรวมทั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทางสังคมด้วย เรื่องที่นำมาใช้ในการอภิปรายอาจเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน หรือเป็นเรื่องที่ครูสมมุติขึ้นก็ได้ แต่สถานการณ์ควรเป็นเรื่องที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงของผู้เรียน และเป็นปัญหาที่สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่ตรงกับพัฒนาการทางจริยธรรมที่เป็นอยู่ของผู้เรียนและในระดับที่สูงกว่า การเสนอสถานการณ์ปัญหานั้นอาจใช้สื่อ เช่น ภาพ สไลด์ หรือวิดีโอ เป็นต้น ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหาชัดเจนขึ้น หรือหากใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมุติประกอบก็จะยิ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจตัวละครและสถานการณ์นั้น ๆ ลึกซึ้งขึ้น นอกจากนั้นการให้ผู้เรียนแสดงเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจและอภิปรายกันนั้น อาจนำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และเทคนิคอภิปรายกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาช่วยให้การอภิปรายมีประสิทธิภาพขึ้น

4. วิธีที่ครูสามารถช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กให้สูงขึ้นอีกวิธีหนึ่ง คือ การช่วยจัดบรรยากาศในห้องเรียนและในโรงเรียนให้เอื้อต่อการที่เด็กจะสามารถแสดงความคิดเห็น อภิปรายโต้แย้งเกี่ยวกับปัญหาขัดแย้งจริยธรรมกับเพื่อน ๆ ได้อย่างเปิดเผย บรรยากาศในที่นี้ หมายถึง บรรยากาศที่ให้เสรีภาพในการพูดแสดงความคิดเห็น การได้รับการยอมรับและความปลอดภัยจากการถูกกลั่นแกล้ง วิพากษ์วิจารณ์ และการกล่าวหาต่าง ๆ

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรม

ความหมายของค่านิยม

คำว่า “ค่านิยม” เป็นคำที่มีความหมายโดยกว้างและหลายลำดับ การให้ความหมายของค่านิยมจึงถูกอธิบายในหลายรูปแบบ ได้แก่ พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่า ค่านิยม (Value) คือ สิ่งที่บุคคลหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง

ค่านิยม หมายถึง ลักษณะด้านสังคมซึ่งมีความเชื่อถือ (Beliefs) กันอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นแนวทางใน

การพิจารณาพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยมีการยอมรับอย่างแพร่หลายจากสมาชิกของสังคม หรือหมายถึง ความเชื่อถือของส่วนรวมซึ่งมีมานาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการมีชีวิตอยู่ร่วมกัน เป็นความรู้สึกเกี่ยวกับกิจกรรมความสัมพันธ์กัน หรือจุดมุ่งหมายซึ่งมีความสำคัญต่อลักษณะหรือความเป็นอยู่ของชุมชน สิ่งที่คนกลุ่มหนึ่งเห็นว่าอะไรก็ตามที่คนในสังคมส่วนใหญ่ชอบ ประารถนาหรือต้องการให้เป็น

จากนิยามข้างต้นจะเห็นได้ว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่ดีงามและสังคมเห็นชอบให้คนในสังคมยึดถือปฏิบัติตาม ดังนั้นการส่งเสริมให้คนในสังคมเกิดความเชื่อและประพฤติปฏิบัติตามค่านิยมของสังคมจึงเป็นเรื่องสำคัญและควร จะได้รับการดำเนินการส่งเสริมอย่างเร่งด่วน

ประเภทของค่านิยม

การจำแนกค่านิยมออกเป็นประเภทต่าง ๆ ของนักวิชาการและผู้รู้แต่ละท่านนั้นได้แตกต่างกันออกไป ดังนี้

ฟีนิกซ์ ซี เอช (Phinix, 1958, น. 549 อ้างในยูโกะ อิโต, 2552, น. 6-7) ได้กล่าวถึงค่านิยมว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความสุขและความสามารถแยกความสุขอย่างหนึ่งออกจากความสุขอย่างอื่น ๆ วิธีแสดงออกของค่านิยมที่เห็นได้ชัดคือความสนใจและความปรารถนาของบุคคลอื่น ๆ และได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 6 ชนิดคือ

1. ค่านิยมทางวัตถุ (Material Values) เป็นค่านิยมว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสี่ของมนุษย์ อันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค เป็นต้น
2. ค่านิยมทางสังคม (Social Values) เป็นค่านิยมที่ช่วยให้บุคคลเกิดความรักและความสัมพันธ์ในสังคม
3. ค่านิยมทางด้านความจริง (Truth Values) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความจริง ซึ่งเป็นค่านิยมที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ต้องการความรู้ เช่น นักปราชญ์ และนักวิทยาศาสตร์ที่ค้นคว้าหากฎแห่งธรรมชาติ
4. ค่านิยมทางจริยธรรม (Moral Values) เป็นค่านิยมที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบ เช่น ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์

5. ค่านิยมทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Values) เป็นความซับซ้อนในความดี และความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ

6. ค่านิยมทางศาสนา (Religious Values) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความปรารถนาความสมบูรณ์ของชีวิต รวมทั้งความรักและการบูชาในทางศาสนาด้วย

การปลูกฝังและการพัฒนาค่านิยม

การปลูกฝังค่านิยมให้มองเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น ๆ ยิ่งเริ่มต้นตั้งแต่บุคคลนั้นยังเยาว์เท่าใดยิ่งดี มีผู้นำเสนอวิธีการปลูกฝังค่านิยมไว้หลากหลายแนวทางสรุปได้ดังนี้

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2527, น. 106-109) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมไว้ ดังนี้

1. แบบแผนการเลี้ยงดูและการอบรมของครอบครัว ครอบครัวมีอิทธิพลเป็นอย่างมากในการกำหนดแบบแผนพฤติกรรมของเด็ก บุคลิกภาพและค่านิยมที่บุคคลยึดถือย่อมเนื่องมาจากอิทธิพลของการอบรมจากครอบครัว ค่านิยมที่เด็กได้รับจากครอบครัวจะน้อยลง เนื่องจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และมีตัวแทนของการให้การศึกษาและการอบรม เช่น โรงเรียน กลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน และกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมที่เด็กเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ทำให้ค่านิยมที่เด็กยึดถือมีการเปลี่ยนแปลง โดยรับค่านิยมใหม่หรือไม่ก็เลิกยึดถือค่านิยมเดิม

2. การศึกษาจากสถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังและเปลี่ยนแปลงค่านิยมแก่นักเรียน บางแห่งอาจจะมียุทธศาสตร์มากกว่าครอบครัวเสียอีกเพราะสภาพการเรียนในโรงเรียน นักเรียนจะอยู่ในโรงเรียนเป็นเวลานาน และสถาบันการศึกษาส่วนมากจะปลูกฝังค่านิยมให้แก่พวกเขาในขณะเดียวกันก็จะย้ำค่านิยมบางอย่างที่เด็กได้รับมาที่บ้านด้วย

3. สถาบันทางศาสนา วัด ทำหน้าที่ในการให้การศึกษาอบรมจริยธรรม ปัจจุบันบทบาทของพระสงฆ์ในการทำหน้าที่ให้การอบรมสั่งสอนหลักจริยธรรมยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควรและมักเน้นเรื่องพิธีกรรมทางศาสนาทำให้นักเรียนไม่สามารถเข้าถึงหลักคำสอนของพุทธศาสนาที่แท้จริง นักเรียนจะเรียนรู้ศาสนาจากวิชาศีลธรรมในโรงเรียนโดยการท่องจำไปตอบเวลาสอบเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามพระสงฆ์ก็ยังทำหน้าที่ในการอบรมค่านิยมให้แก่สังคม

4. สื่อมวลชน มีอิทธิพลทั้งในทางที่ดีและไม่ดี เด็กจะได้รับค่านิยมจากสื่อมวลชนทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว เช่น ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือนวนิยายที่แสดงถึงความหรูหราฟุ่มเฟือย เด็กอาจตกอยู่ภายใต้อิทธิพลเหล่านี้ ซึ่งเป็น ค่านิยมอย่างหนึ่งโดยไม่รู้ตัว

5. การคมนาคม การคมนาคมติดต่อกันได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ทำให้ความคิดของบุคคลได้รับการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมเกิดการเคลื่อนย้าย ทำให้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ได้ง่ายขึ้น ทำให้เกิดการยอมรับค่านิยมใหม่ ๆ

6. กลุ่มเพื่อน ค่านิยมของกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กในเรื่องค่านิยมและแบบแผนของพฤติกรรม เพราะการติดต่อกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มเพื่อนมีความใกล้ชิดกันเป็นเวลานาน เด็กจะได้รับค่านิยมใหม่ ๆ จากกลุ่มเพื่อนจนยึดถือเป็นแบบแผนของพฤติกรรม

กรมวิชาการ (2534, น. 34-35) ได้เสนอแนวทางการจัดประสบการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถช่วยพัฒนา ค่านิยม สรุปได้ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนอยู่ใกล้ชิดตัวอย่างที่ดี ได้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันจนเห็นคุณค่า เช่น ถ้าต้องการให้มีความสามัคคีสามารถทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะได้ ผู้ใหญ่ก็ต้องมีความสามัคคี โดยจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เมื่อผู้เรียนได้เห็นตัวอย่างเห็นคุณค่าและการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะตามที่ได้ปฏิบัติจริง นาน ๆ เข้าผู้เรียนก็จะยอมรับค่านิยมนั้นและยึดถือปฏิบัติจนเป็นนิสัย

2. เสนอปัญหาให้ผู้เรียนคิด โดยใช้กรณีตัวอย่างเรื่องจริงสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนใช้เหตุผลอยู่ตลอดเวลา เมื่อผู้เรียนพบปัญหาของคนอื่นหรือสังคมอื่นก็จะนำมาเปรียบเทียบกับประสบการณ์ของตนเองทำให้เกิดความรู้สึกลึกซึ้งที่จะปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองโดยปริยาย

3. แสวงหาแบบอย่างกิจกรรมต่าง ๆ และวัฒนธรรมที่ดีงาม เช่น ศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้จะขัดเกลาความคิดและจิตใจของผู้เรียนให้ประณีตละเอียดอ่อนและสร้างค่านิยมได้

4. จัดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาประสบการณ์จากวิชาการบางอย่างที่สามารถพัฒนา ค่านิยมได้ เช่น วิทยาศาสตร์ช่วยสร้างค่านิยมให้รักความจริงมีเหตุผล

5. ให้โอกาสผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มอย่างมีระบบ เช่น ตั้งชมรม สโมสร ให้อิสระแก่ผู้เรียนตามรสนิยมและความปรารถนา เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองบนพื้นฐานความถนัดและความสนใจ

ปัจจัยที่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สรุปปัจจัยที่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรม ดังนี้

1. เพศ จากรายงานการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ในประเทศไทยและต่างประเทศ ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม ผลจากการงานวิจัยสรุปว่า กลุ่มนักเรียนชายมีพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมน้อยกว่ากลุ่มนักเรียนหญิงในหลาย ๆ ด้าน เช่น ในด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/วินัย ในด้านความรับผิดชอบ ในด้านความประหยัดและอนุรักษ์ เป็นต้น

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากทฤษฎีทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ได้ให้แนวความคิดว่า พัฒนาการทางจริยธรรมขึ้นอยู่กับความฉลาด ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของโคลเบอร์ก (Kohlberg) ที่กล่าวว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญา และอารมณ์ นอกจากนี้ในงานวิจัยยังพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อพัฒนาการทางจริยธรรมที่อยู่ในเกณฑ์สูงและเป็นไปในทางบวก คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. สภาพครอบครัว สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่จะปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน เด็กสามารถเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ จากครอบครัวภายในครอบครัว ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู สถานภาพของครอบครัว อาชีพครอบครัว เป็นต้น ล้วนมีบทบาทต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม

4. การรับรู้คุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากคุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งที่ไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิด จำเป็นต้องจัดให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม เพราะเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน การจัดการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในรายวิชา

5. ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน เพื่อนเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ตั้งแต่เด็กเพราะผู้เรียนจะเลือกคบเพื่อนที่มีลักษณะคล้ายกับตน หรือคนที่อยู่ใกล้ชิด และเมื่อโตขึ้นก็จะได้รับอิทธิพลเพิ่มมากขึ้น และให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ และจะกระทำการทุกอย่างให้เพื่อนชมและยอมรับ

6. สื่อมวลชน เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม สื่อมีอิทธิพลทั้งทางที่ดีและไม่ดี เด็กได้รับค่านิยมจากสื่อมวลชนทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว เช่น ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือนวนิยาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่สื่ออินเทอร์เน็ตได้มีอิทธิพลต่อค่านิยมของวัยรุ่นโดยไม่รู้ตัว

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนพงศ์ มงคล (2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกประถม ได้ศึกษาจากกลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้ปกครอง โดยผลการศึกษา พบว่า 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้ปกครองมีความคิดเห็นระดับมากต่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดนั้นมีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน และผู้ปกครองมีความต้องการให้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กประพฤติตนเป็นคนดีอย่างสม่ำเสมอ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม ช่วยกันอบรมปลูกฝังทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน 2) สิ่งแวดล้อมที่เอื้อหรือส่งเสริมต่อการพัฒนาจริยธรรมนั้น ผู้ปกครองมีความต้องการให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยครูและนักเรียนต้องร่วมมือกันในการจัดหาสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม 3) ด้านบุคลากร ผู้ปกครองมีความต้องการพัฒนาบุคลากรในระบบการเรียนการสอนควบคู่กับคุณธรรมและครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและไม่ใช้อารมณ์กับเด็ก

เริงรณ ล้อมลอย (2550) ได้ศึกษาคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยภาพรวมและรายด้านคือ ด้านมีความกตัญญูกตเวที ด้านมีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว และด้านปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต และด้านมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าอยู่ในระดับสูง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีเพศต่างกันโดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ ด้านมีความกตัญญูกตเวที ด้านมีความประหยัดและใช้

ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รวมทั้งด้านปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ที่เหลือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ศึกษาในช่วงชั้นที่ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน มีคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีสถานภาพของผู้ปกครองต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านมีความกตัญญูทวดเวที รวมทั้งด้านมีความประหยัดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ที่เหลือแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ผู้ปกครองมีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ทุกด้าน มีคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิรัตน์ ไชยอนันต์ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง “ค่านิยมและการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนยุคใหม่ ในจังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า

(1) เยาวชนมีการปฏิบัติตนตามแนวทางพระพุทธศาสนาด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมอยู่ในระดับมาก โดยการปฏิบัติด้านคุณธรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ มีความรู้สึกละอายในการกระทำผิด มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และปฏิบัติตนด้วยความสุจริต ส่วนการปฏิบัติตนด้านจริยธรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การตอบแทนบุญคุณของผู้ให้อุปการะ การไม่ลักทรัพย์ และไม่เบียดเบียนชีวิต และร่างกายของผู้อื่น และค่านิยมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเคารพบูชา และสำนึกในพระคุณของพระรัตนตรัย การเห็นคุณค่าของตนเองด้านการประพฤติดี มีความขยันหมั่นเพียร และมีมานะอดทน

(2) เยาวชนมีความต้องการในการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการในการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับค่านิยมอยู่ในระดับปานกลาง

(3) เยาวชนเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยของจริยธรรมและค่านิยมสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ธัญพร บุษปฤกษ์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเยาวชนในสังคมไทย : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” ผลการวิจัยพบว่า

(1) พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเยาวชนในสังคมไทยโดยรวมแต่ละด้านทุกด้านอยู่ในระดับสูง ซึ่งได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความมีเหตุผล ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความกตัญญูทวดเวที และด้านความเสียสละ

(2) เยาวชนเพศหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมสูงกว่าเพศชาย แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความมีเหตุผล ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความกตัญญูกตเวทีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(3) เยาวชนที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านกตัญญูกตเวที และด้านความเสียสละแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(4) เยาวชนที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีด้านที่แตกต่างกันคือ ด้านความมีระเบียบวินัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรม ได้แก่ เพศ ภูมิลำเนา ชั้นปี อายุ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ยสะสม อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง ผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน และแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ต จึงสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย

ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2564 ซึ่งมีนักศึกษาทั้งหมดจำนวน 25,518 คน (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ฝ่ายทะเบียนการศึกษา, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 396 คน โดยมีแผนการสุ่มอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) มีวิธีการเลือกหน่วยตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling : SRS) และมีการคำนวณหาขนาดตัวอย่างด้วยวิธีของ Taro Yamane ดังนี้

Yamane (1967) ได้เสนอสูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างสัดส่วน 1 กลุ่ม โดยสมมติค่าสัดส่วนเท่ากับ 0.5 และที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้

N = จำนวนประชากรที่ทราบค่า

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (allowable error)

การคำนวณขนาดตัวอย่างได้เท่ากับ 396 และได้เก็บแบบสอบถามมากกว่าที่คำนวณได้ ซึ่งมีการเก็บแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 396 ชุด

สาขาวิชา	จำนวน นักศึกษา (คน)	คำนวณจากขนาด ตัวอย่าง 394 คน	จำนวนตัวอย่างที่ เก็บจริง	สัดส่วน (%)
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	4,863	76	76	19.2
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	9,652	150	150	37.9
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	11,003	170	170	42.9
รวม	25,518		396	100.0

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน แบ่งออกเป็นเพศชายจำนวน 10 คน และเพศหญิงจำนวน 10 คน

4.2 ด้านเนื้อหาและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ ภูมิลำเนา ชั้นปี อายุ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ยสะสม อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง ผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน และแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ต

ตัวแปรตาม ได้แก่ ค่านิยมด้านบริโภคนิยม ค่านิยมด้านระเบียบวินัย ค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ และค่านิยมด้านความเสียสละ

4.3 นิยามศัพท์

ค่านิยมทางจริยธรรม หมายถึงสิ่งที่บุคคลยึดถือว่าจะอะไรเป็นสิ่งที่ถูกหรือผิดและช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจได้บนพื้นฐานของการกระทำที่ถูกต้อง

ค่านิยมด้านการบริโภคนิยม หมายถึงความคิดเห็นที่นำไปสู่การตัดสินใจเลือกบริโภคสิ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

ค่านิยมด้านความมีระเบียบวินัย หมายถึงการควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามข้อบังคับ กฎหมาย และศีลธรรม

ค่านิยมด้านความซื่อสัตย์ หมายถึงความประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเอง และผู้อื่น

ค่านิยมด้านความเสียสละหมายถึงความไม่เห็นแก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ และกำลังสติปัญญา

5. ผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

5.1 ค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย จากแบบสอบถามพบว่า ค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย โดยภาพรวมค่านิยมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก 2 ด้าน คือ ด้านระเบียบวินัยและด้านความซื่อสัตย์ และ อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านบริโภคนิยมและด้านความเสียสละ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย

ค่านิยมทางจริยธรรม	ค่าเฉลี่ย	SD	เกณฑ์
ด้านบริโภคนิยม	3.20	0.56	เห็นด้วยปานกลาง
ด้านระเบียบวินัย	3.93	0.64	เห็นด้วยมาก
ด้านความซื่อสัตย์	3.42	0.51	เห็นด้วยมาก
ด้านความเสียสละ	3.20	0.62	เห็นด้วยปานกลาง

5.2 ปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย จากแบบสอบถามพบว่า

5.2.1 ปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยม พบว่า อาชีพของผู้ปกครองมีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักศึกษาที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยมสูงกว่านักศึกษาที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่น ๆ ได้แก่ เพศ ภูมิลำเนา ชั้นปี อายุ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ยสะสม รายได้ของผู้ปกครอง ผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน และแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ต ไม่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยม

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t	Sig.
เพศ	-1.630	0.104
การหารายได้พิเศษ	-0.088	0.930
	F	Sig.
ภูมิลำเนาเดิม	0.262	0.902
ชั้นปี	1.441	0.220
อายุ	1.232	0.284
สาขาวิชาที่กำลังศึกษา	0.740	0.478
เกรดเฉลี่ยสะสม	0.398	0.810
อาชีพผู้ปกครอง	3.669	0.003*
รายได้ของผู้ปกครองต่อเดือน	1.485	0.206
ผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน	1.504	0.187
ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาต่อเดือน	1.757	0.155
ชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน	0.412	0.745
สถานที่ใช้อินเทอร์เน็ต	0.623	0.600

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากการทดสอบ t-test พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีที่มีเพศต่างกัน และการหารายได้พิเศษต่างกัน ไม่ได้มีค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยมที่ต่างกัน

จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยสถิติ ANOVA พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีที่อาชีพของผู้ปกครองที่แตกต่างกันมีค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยม แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ว่านักศึกษาปริญญาตรีที่อาชีพของผู้ปกครองแบบใดบ้างมีค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยมที่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยม กับอาชีพของผู้ปกครองของวัยรุ่นไทย

	เกษตรกร	รับจ้างทั่วไป	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	บริษัทเอกชน/ ลูกจ้าง	ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว	อื่น ๆ
เกษตรกร	-	-0.19389	-0.37192*	-0.16933	-0.27542	-0.04850
รับจ้างทั่วไป	0.19389	-	-0.17803	0.02456	-0.08152	0.14539
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	0.37192*	0.17803	-	0.20259	0.09651	0.32342
บริษัทเอกชน/ ลูกจ้าง	0.16933	-0.02456	-0.20259	-	-0.10608	0.12083
ค้าขาย/ธุรกิจ ส่วนตัว	0.27542	0.08152	-0.09651	0.10608	-	0.22692
อื่น ๆ	0.04850	-0.14539	-0.32342	-0.12083	-0.22692	-

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยม กับอาชีพของผู้ปกครองของวัยรุ่นไทย แตกต่างกัน 1 คู่ ระหว่างผู้ปกครองอาชีพเกษตรกร กับผู้ปกครองอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

5.2.2 ปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัย พบว่า เกรดเฉลี่ยสะสม มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักศึกษาที่เกรดเฉลี่ยสะสม 3.50 ขึ้นไป มีค่านิยมทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัยสูงกว่านักศึกษาที่เกรดเฉลี่ยสะสม 2.00-2.49 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่น ๆ ได้แก่ ส่วนเพศ ภูมิภาค อาชีพ รายได้ของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน และแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ต ไม่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัย ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่านิยมทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t	Sig.
เพศ	-1.262	0.208
การหารายได้พิเศษ	1.474	0.141

	F	Sig.
ภูมิลำเนาเดิม	0.578	0.679
ชั้นปี	0.379	0.824
อายุ	1.623	0.127
สาขาวิชาที่กำลังศึกษา	2.244	0.107
เกรดเฉลี่ยสะสม	5.083	0.001*
อาชีพผู้ปกครอง	0.577	0.718
รายได้ของผู้ปกครองต่อเดือน	2.193	0.069
ผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน	0.184	0.969
ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาต่อเดือน	0.371	0.774
ชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน	0.350	0.789
สถานที่ใช้อินเทอร์เน็ต	0.739	0.529

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากการทดสอบ t-test พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีที่มีเพศต่างกัน และการหารายได้พิเศษต่างกัน ไม่ได้มีค่านิยมทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัยที่ต่างกัน

จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยสถิติ ANOVA พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมที่ต่างกันมีทัศนคติค่านิยมทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัย แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ว่านักศึกษาปริญญาตรีที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมเท่าใดบ้างมีทัศนคติค่านิยมทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัยที่ต่างกัน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัย กับเกรดเฉลี่ยสะสมของวัยรุ่นไทย

	ต่ำกว่า 2.00	2.00-2.49	2.50-2.99	3.00-3.49	3.50 ขึ้นไป
ต่ำกว่า 2.00	-	-0.09763	-0.36637	-0.36407	-0.55465
2.00-2.49	0.09763	-	-0.26873	-0.26643	-0.45702*
2.50-2.99	0.36637	0.26873	-	0.00230	-1.8829
3.00-3.49	0.36407	0.26643	-0.00230	-	-0.19059
3.50 ขึ้นไป	0.55465	0.45702*	0.18829	0.19059	-

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัย กับเกรดเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาปริญญาตรี แตกต่างกัน 1 คู่ ระหว่างนักศึกษาปริญญาตรีที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.00-2.49 กับเกรดเฉลี่ยสะสมที่ 3.50 ขึ้นไป

5.2.3 ปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ พบว่า เกรดเฉลี่ยสะสม มีผลต่อค่านิยม

ทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักศึกษาที่เกรดเฉลี่ยสะสม 2.50-2.99 มีค่านิยมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่านักศึกษาที่เกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่น ๆ ได้แก่ เพศ ภูมิลำเนา ชั้นปี อายุ สาขาวิชา รายได้ของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน และแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ต ไม่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่านิยมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t	Sig.
เพศ	0.532	0.595
การหารายได้พิเศษ	0.945	0.345
	F	Sig.
ภูมิลำเนาเดิม	0.574	0.682
ชั้นปี	1.995	0.094
อายุ	1.592	0.136
สาขาวิชาที่กำลังศึกษา	2.546	0.080
เกรดเฉลี่ยสะสม	2.852	0.024*
อาชีพผู้ปกครอง	1.303	0.262
รายได้ของผู้ปกครองต่อเดือน	1.135	0.340
ผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน	0.609	0.693
ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาต่อเดือน	1.399	0.243
ชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน	1.420	0.237
สถานที่ใช้อินเทอร์เน็ต	0.544	0.652

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

** ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

จากการทดสอบ t-test พบว่า วัยรุ่นไทยที่มีเพศต่างกัน และการหารายได้พิเศษต่างกัน ไม่ได้มีค่านิยมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่ต่างกัน

จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยสถิติ ANOVA พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมที่แตกต่างกันมีค่านิยมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบรายคู่ว่านักศึกษาปริญญาตรีที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมเท่าใดบ้างมีค่านิยมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่ต่างกัน ตามตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์กับเกรดเฉลี่ยสะสมของวัยรุ่นไทย

	ต่ำกว่า 2.00	2.00-2.49	2.50-2.99	3.00-3.49	3.50 ขึ้นไป
ต่ำกว่า 2.00	-	-0.55446	-0.56276*	-0.47754	-0.50240
2.00-2.49	0.55446	-	-0.00830	0.07692	0.05206
2.50-2.99	0.56276*	0.00830	-	0.08522	0.06036
3.00-3.49	0.47754	-0.07692	-0.08522	-	-0.02486
3.50 ขึ้นไป	0.50240	-0.05206	-0.06036	0.02486	-

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 7 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ กับเกรดเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาปริญญาตรี แตกต่างกัน 1 คู่ ระหว่างนักศึกษาปริญญาตรีที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 กับเกรดเฉลี่ยสะสมที่ 2.50-2.99

5.2.4 ปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านความเสียสละ พบว่า เพศ มีผลต่อค่านิยมด้านความเสียสละ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักศึกษาเพศหญิงมีค่านิยมทางจริยธรรมด้านความเสียสละสูงกว่าเพศชาย ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านต่าง ๆ ได้แก่ ภูมิฐานะ ชั้นปี อายุ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ยสะสม รายได้ของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครองผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน และแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ต ไม่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านความเสียสละ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่านิยมทางจริยธรรมด้านความเสียสละ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t	Sig.
เพศ	-2.190	0.029*
การหารายได้พิเศษ	1.413	0.158
	F	Sig.
ภูมิฐานะเดิม	0.540	0.707
ชั้นปี	1.165	0.326
อายุ	0.882	0.521
สาขาวิชาที่กำลังศึกษา	1.918	0.148
เกรดเฉลี่ยสะสม	0.407	0.803
อาชีพผู้ปกครอง	0.834	0.526
รายได้ของผู้ปกครองต่อเดือน	0.223	0.925
ผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน	0.687	0.633
ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาต่อเดือน	1.201	0.309
ชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน	0.523	0.666
สถานที่ใช้อินเทอร์เน็ต	0.245	0.865

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

เพศ	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	Sig.
ชาย	109	3.37	0.43	-2.190	0.029*
หญิง	287	3.45	0.40		

* ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากการทดสอบ t-test พบว่า วัยรุ่นไทยที่มีเพศต่างกันจะมีค่านิยมทางจริยธรรมด้านความเสียสละที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักศึกษาเพศหญิงมีค่านิยมทางจริยธรรมด้านความเสียสละสูงกว่านักศึกษาเพศชาย และนักศึกษาปริญญาตรีที่มีการหารายได้พิเศษต่างกัน ไม่ได้มีค่านิยมทางจริยธรรมด้านความเสียสละที่ต่างกัน

จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยสถิติ ANOVA พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลในแต่ละหัวข้อที่แตกต่างกัน ไม่ได้มีค่านิยมทางจริยธรรมด้านความเสียสละไม่แตกต่างกัน

5.3 แนวทางแก้ไขปัญหาค่านิยมทางจริยธรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นไทย จากการสัมภาษณ์เชิง

ลึกพบว่านักศึกษาเห็นว่า แนวทางแก้ไขปัญหาค่านิยมทางจริยธรรมที่ไม่เหมาะสมมีอยู่ 4 แนวทาง ดังนี้ ครอบครัว สถาบันการศึกษา การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และสื่อมวลชน มีบทบาทในการปลูกฝังค่านิยมทางจริยธรรม

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย โดยภาพรวมค่านิยมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก 2 ด้าน คือ ด้านระเบียบวินัยและด้านความซื่อสัตย์ และอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านบริโภคนิยมและด้านความเสียสละ อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดาร้อยละ 51.5 รองลงมาคือพักอาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดาร้อยละ 20.5 ทำให้นักศึกษาได้รับการอบรมสั่งสอนปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองถือว่าเป็นตัวแบบที่ดี ให้ปฏิบัติตามอยู่ในขอบเขต ตามกฎระเบียบและข้อบังคับของสถานศึกษาและสังคม โดยที่นักศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด รวมถึงการที่นักศึกษามีวินัยต่อตนเองและสังคมตลอดจนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง นอกจากนี้สถานศึกษาได้ปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างค่านิยมที่ดีงามเพื่อให้รู้จักความมีระเบียบวินัยและความซื่อสัตย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของเรจรณ ล้อมลอย (2550, น. 50) ที่ได้ศึกษาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงโดยรวมอยู่ในระดับมาก

6.2 ปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย จากแบบสอบถามพบว่า

6.2.1 ปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยม พบว่า อาชีพของผู้ปกครองมีผลต่อค่านิยม

ทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักศึกษาที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยมสูงกว่านักศึกษาที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่น ๆ ได้แก่ เพศ ภูมิลำเนา ชั้นปี อายุ สาขาวิชา เกรดเฉลี่ยสะสม รายได้ของผู้ปกครอง ผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน และแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ต ไม่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยม อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจมีรายได้ต่อเดือนแน่นอน ทำให้ไม่ต้องวิตกกังวลเรื่องค่าใช้จ่าย แตกต่างจากนักศึกษาที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกรมีรายได้ต่อเดือนไม่แน่นอน จึงมักมีความกังวลและใช้เวลาส่วนใหญ่ในการหารายได้มาเลี้ยงครอบครัวจึงทำให้มีค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยมที่แตกต่างกัน ครอบครัวเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับผู้นับถือตั้งแต่แรกเกิด อีกทั้งมีบทบาทที่สำคัญต่อการหล่อหลอมและให้ประสบการณ์ ดังนั้นรูปแบบการตัดสินใจในการบริโภคของแต่ละบุคคล ครอบครัวล้วนมีส่วนกำหนดทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะความใกล้ชิด การเลียนแบบ รวมถึงความเคยชินที่มีการปฏิบัติต่อกันและกัน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ นำมาซึ่งพฤติกรรมบริโภคของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับบรรเทา กิตติศักดิ์ (2527) ที่เห็นว่าครอบครัวมีอิทธิพลเป็นอย่างมากในการกำหนดแบบแผนพฤติกรรมของเด็ก บุคลิกภาพและค่านิยมที่บุคคลยึดถือ ย่อมเนื่องมาจากอิทธิพลของการอบรมจากครอบครัว

6.2.2 ปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัย พบว่า เกรดเฉลี่ยสะสม มีผลต่อค่านิยม

ทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักศึกษาที่เกรดเฉลี่ยสะสม 3.50 ขึ้นไป มีค่านิยมทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัยสูงกว่านักศึกษาที่เกรดเฉลี่ยสะสม 2.00-2.49 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่น ๆ ได้แก่ ส่วนเพศ ภูมิลำเนา ชั้นปี อายุ สาขาวิชา รายได้ของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน และแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ต ไม่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัย อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมสูงกว่าเป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียร มีความตั้งใจใฝ่รู้ มีวินัยและรู้จักรับผิดชอบ ขณะที่นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำมักจะขาดความขยันหมั่นเพียร ขาดความรับผิดชอบ จึงเป็นเหตุทำให้มีผลการเรียนและค่านิยมทางจริยธรรมที่แตกต่างกัน

6.2.3 ปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ พบว่า เกรดเฉลี่ยสะสม มีผลต่อค่านิยม

ทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักศึกษาที่เกรดเฉลี่ยสะสม 2.50-2.99 มีค่านิยมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่านักศึกษาที่เกรดเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่น ๆ ได้แก่ เพศ ภูมิลำเนา ชั้นปี อายุ สาขาวิชา รายได้ของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน และแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ต ไม่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

จะเห็นได้ว่าเกรตเล็ยสะสมมีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัยและความซื่อสัตย์ แสดงให้เห็นถึงสติปัญญาและการใช้เหตุผลเป็นหลักสำคัญในการพิจารณาเลือกค่านิยมทางจริยธรรมของตนเอง สอดคล้องกับทฤษฎีทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ได้ให้แนวคิดที่ว่าพัฒนาทางจริยธรรมขึ้นอยู่กับความฉลาดและทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg) ที่กล่าวว่า การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับสติปัญญาและอารมณ์ ทั้งนี้ค่านิยมทางจริยธรรมมีสัมพันธ์ต่อพัฒนาการทางจริยธรรมที่อยู่ในเกณฑ์สูงและเป็นไปในทางบวก คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนวลลออ แสงสุข (2543) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีค่านิยมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างกัน

6.2.4 ปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านความเสียสละ พบว่า เพศ มีผลต่อค่านิยมด้านความเสียสละอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักศึกษาเพศหญิงมีค่านิยมทางจริยธรรมด้านความเสียสละสูงกว่าเพศชาย ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านต่าง ๆ ได้แก่ ภูมิภาคนา ชั้นปี อายุ สาขาวิชา เกรตเล็ยสะสม รายได้ของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครองผู้ที่อาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน และแรงจูงใจในการใช้อินเทอร์เน็ต ไม่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านความเสียสละ อาจเป็นเพราะว่าเพศหญิงถูกปลูกฝังให้มีจิตใจที่อ่อนโยน มีคุณธรรมภายในจิตใจ ทำให้มีค่านิยมทางจริยธรรมด้านความเสียสละสูงกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิรัตน์ ไชยอนันต์ (2546) และฉันทพร บุษปฤกษ์ (2551) พบว่าเยาวชนเพศหญิงมีค่านิยมและพฤติกรรมทางจริยธรรมสูงกว่าเยาวชนเพศชาย

6.3 แนวทางแก้ไขปัญหาค่านิยมทางจริยธรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นไทย จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่ามียู่ 4 แนวทาง ดังนี้

6.3.1 ครอบครัว

นักศึกษาเห็นว่าค่านิยมทางจริยธรรมควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เริ่มจากครอบครัวเป็นอันดับแรก ครอบครัวเป็นกลุ่มแรกที่ทำหน้าที่อบรมให้แก่เด็ก พ่อแม่จะมีอิทธิพลในการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่เด็ก เพราะเป็นการอบรมที่ใกล้ชิดและมีความผูกพันกันอย่างลึกซึ้งซึ่งมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติ และแบบของความประพฤติแก่เด็ก ดังที่ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 กล่าวว่า “การปลูกฝังความเสียสละ อันนี้ในเชิงครอบครัวก็ควรมีการปลูกฝังตั้งแต่เด็กเลย แล้วก็ผู้ใหญ่คนที่ปลูกฝังเด็ก ๆ ก็ต้องทำแบบอย่างให้เขาดูด้วย ทุกคนต้องพร้อมทำไปด้วยกัน” ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 14 กล่าวว่า “แนวทางการแก้ปัญหาค่านิยมที่ไม่เหมาะสม ด้วยความที่มันประกอบด้วยหลายปัจจัยหลายภาคส่วน คิดว่าแนวทางแก้ปัญหาค่านิยมจะต้องลงไปตั้งแต่จุดเริ่มต้นก็คือสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันที่ได้อยู่กับเด็กซึ่งเป็นช่วงที่ควรที่จะปลูกฝังค่านิยมดี ๆ ลงไปมากที่สุด สอดคล้องกับบรรเทา กิตติศักดิ์ (2527) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่ว่า ครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลอย่างมากในการกำหนดแบบแผนพฤติกรรมของเด็ก บุคลิกภาพและค่านิยมที่บุคคลยึดถือย่อมเนื่องมาจากอิทธิพลของการอบรมจากครอบครัว

6.3.2 สถาบันการศึกษา

นักศึกษาเห็นว่าค่านิยมทางจริยธรรมควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมจากสถาบันการศึกษาที่ต้องสอนให้รู้จักคิดวิเคราะห์และจะทำให้มีค่านิยมเลือกปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ดังให้ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 กล่าวว่า “แนวทางการแก้ไขปัญหาคือควรสอนให้มีการวิเคราะห์ในสิ่งนั้น ๆ ครบ ไม่ใช่แค่เราเชื่อตามที่เขากล่าวมาแต่เราต้องสามารถวิเคราะห์ได้ว่าอันนี้ได้อันนี้ไม่ได้ อันนี้อาจจะได้ในคนอื่นแต่ว่าในสถานะในบริบทของเราอาจจะไม่เหมาะ คือควรสอนให้มี Critical Thinking พิจารณาได้ว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ” สอดคล้องกับบรรเทา กิตติศักดิ์ (2527) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่ว่าสถาบันศึกษามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังและเปลี่ยนแปลงค่านิยมแก่นักเรียน บางแห่งอาจจะมียุทธศาสตร์มากกว่าครอบครัวเสียอีกเพราะสภาพการเรียนในโรงเรียน นักเรียนจะอยู่ในโรงเรียนเป็นเวลานาน และสถาบันการศึกษาส่วนมากจะปลูกฝังค่านิยมให้แก่พวกเด็ก ในขณะเดียวกันก็จะย้าค่านิยมบางอย่างที่ได้รับมาที่บ้านด้วย

6.3.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

นักศึกษาเห็นว่า การจัดกิจกรรมช่วยส่งเสริมค่านิยมทางจริยธรรมแก่วัยรุ่นไทย อาทิเช่น จัดค่ายวัยรุ่นเพื่อเสริมสร้างคุณภาพแก่ตนเองเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีและสร้างภาพยนต์เชิงสอนแก่วัยรุ่น เช่น 4 Kings เป็นต้น หรือการจัดตั้งคอมมิวนิตีเพื่อพูดคุยกันว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำและเหตุผลของการกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนพงศ์ มงคล (2544) ที่พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีผลต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็ก ทั้งบุคลากรที่สอนนักเรียนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีกับเด็กนักเรียนด้วย และยังสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2534) ที่ได้เสนอแนวคิดการจัดประสบการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถช่วยพัฒนาค่านิยมทางจริยธรรมได้

6.3.4 สื่อมวลชน

นักศึกษาเห็นว่าสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและควรใช้สื่อเป็นเครื่องมือให้เป็นประโยชน์ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชน ดังผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 กล่าวว่า “ก็ทุกวันนี้เราก็มีสื่อเยอะแยะ เราควรใช้ด้านนี้ให้เป็นประโยชน์โดยการปลูกฝังการเสนอด้านการสร้างค่านิยมอะไรแบบนี้ครับ สร้างค่านิยมด้านจริยธรรมที่ถูกต้องผ่านสื่อให้เขาได้ค่อย ๆ ซึมซับกัน ทุกวันนี้เนื้อหามีแต่รุนแรง มันไม่ค่อยเห็นการเสนอด้านนี้เท่าไร ถ้ามีได้ก็จะดีมาก” ทั้งนี้เด็กจะได้รับค่านิยมจากสื่อมวลชนทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว เช่นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือนวนิยายที่แสดงถึงความหุนหันพลันแล่น เด็กอาจตกอยู่ภายใต้อิทธิพลเหล่านี้ซึ่งเป็นค่านิยมอย่างหนึ่งโดยไม่รู้ตัว ทั้งนี้อิทธิพลของสื่อมวลชนจะมีอย่างน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลที่จะเลือกใช้เหตุผลหรือเลือกฟังข่าวสารต่าง ๆ หรือขึ้นอยู่กับเจตคติของแต่ละบุคคลต่อสิ่งที่ตนได้รับ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า อินเทอร์เน็ตมีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าสื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า ดังที่ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 กล่าวว่า “ในปัจจุบันผมคิดว่าสื่ออินเทอร์เน็ตค่อนข้างมีอิทธิพลมากเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อ เพราะว่าชีวิตประจำวันส่วนใหญ่เวลาเล่นโทรศัพท์มือถือเข้า IG เข้า Facebook แปปเดียวก็จะเห็นแล้วว่าดารารไปนู่นไปนี่แต่งตัวน่ารักอยากใส่ตามบ้างอะไรแบบนี้ หรือเดี๋ยวนี้จะมีโฆษณาที่โผล่ออกมาหน้า Facebook บ่อยมาก บางที่เราไม่ได้อยากจะซื้อเสื้อผ้าเลยนะ เรามีอยู่แล้ว แต่อยู่ ๆ ก็มีโฆษณาดังขึ้นมาใน IG เราก็ออยากได้ ก็ตัดสินใจเข้าไปส่องเข้าไปซื้ออะไรแบบนี้ ก็คิดว่าอินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลมาก ถ้าไม่มีอินเทอร์เน็ตเราก็จะไม่ได้เห็นอะไรพวกนี้ เราก็อาจจะคิดว่าเรามีที่ใช้ได้อยู่แล้วก็คิดว่าไม่ต้องซื้อ” ดังนั้น สื่อมวลชนโดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีความรวดเร็วทันสมัยและกระบวนการทางการตลาดที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจ รวมทั้งการสร้างเชื่อถือ ทัศนคติ ล้วนส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ศาสนาไม่ได้มีผลค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นมากเหมือนแต่ก่อน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 20 กล่าวว่า “เรื่องศาสนา คนเราไม่จำเป็นต้องมีศาสนา เพราะว่าตั้งแต่ตอนเด็ก ๆ คุณครูจะสอนว่าทุกศาสนาสอนให้เราเป็นคนดี แต่ว่าทุกวันนี้เรายังแบ่งแยกเรายังมีสงครามกันอยู่เลย เพราะว่าจุดเริ่มต้นทางศาสนา แล้วมันก็มีข่าวว่าเกี่ยวกับศาสนาว่าสื่อกลางของศาสนายังถ้าพุทธก็จะเป็นพระ ถ้าคริสต์ก็เป็นบาทหลวง เขาก็ทำการไม่เหมาะสมคือมันปวดหัวอะ หนูก็คิดว่าถ้ามันนิพานจริง ๆ ไม่ว่าจะนับถืออะไร นับถือผี พระอาทิตย์ หรืออะไรที่มันยึดเหนี่ยวจิตใจอย่างเช่นนับถืออะไรก็แล้วแต่ บุคคลปกติที่มีความเชื่อที่ต่างกันเราไม่อยากจะบอกว่าต้องนับถือศาสนา เพราะบางคนเขามีแม่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจนะ บางคนเขามีพ่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งมันก็เป็นสิ่งดีเหมือนกันประมาณนี้ค่ะ” แต่ก่อนวัดมีอิทธิพลในการสั่งสอนคนว่าอะไรผิด อะไรถูกซึ่งเป็นการถ่ายทอด ค่านิยมเบื้องต้นจากยุคหนึ่งไปสู่ยุคต่อมา ในปัจจุบันบุคคลอาจจะอยู่ไม่ไกลวัดแต่ไม่ได้รับการถ่ายทอดค่านิยมจากวัดเลย ประกอบกับนักบวชมีข่าวเสื่อมเสีย ประพฤติตนไม่น่านับถือ ทำให้สถาบันแห่งนี้เสื่อมอำนาจลง

7. สรุป

ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทย โดยภาพรวมค่านิยมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก 2 ด้าน คือ ด้านระเบียบวินัยและด้านความซื่อสัตย์ และอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านบริโภคนิยมและด้านความเสียสละ 2) ปัจจัยที่มีต่อค่านิยมทางจริยธรรมของวัยรุ่นไทยได้แก่ อาชีพของผู้ปกครองมีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านบริโภคนิยม เกรดเฉลี่ยมีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านระเบียบวินัยและความซื่อสัตย์ เพศมีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมด้านความเสียสละ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านต่าง ๆ ไม่มีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมที่แตกต่างกัน 3) แนวทางแก้ไขปัญหาค่านิยมทางจริยธรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่นไทย ได้แก่ ครอบครัว สถาบันการศึกษา การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และสื่อมวลชน

8. ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรมีการศึกษาสถาบันศาสนามีผลต่อค่านิยมทางจริยธรรมหรือไม่ อย่างไร
- 2) ควรทำการศึกษากลุ่มเยาวชนที่มีอายุแตกต่างกัน เพื่อจะได้ทราบเกี่ยวกับความแตกต่างของค่านิยมทางจริยธรรม
- 3) ควรทำการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมทางจริยธรรมให้รอบด้าน เพื่อจะได้วางหลักสูตรเกี่ยวกับการเรียนการสอนจริยธรรมให้เหมาะสมต่อไป
- 4) ควรศึกษาประสิทธิภาพของวิธีการปลูกฝังค่านิยมเชิงจริยธรรมให้กับนักเรียนโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงพัฒนา และใช้ระยะเวลาในการติดตาม ประเมินผลให้นานพอสมควร ทั้งนี้เพื่อให้ค่านิยมเชิงจริยธรรมที่ได้รับการปลูกฝังติดตัวอย่างถาวร

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2534). *คู่มือหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521* (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). โรงพิมพ์คุรุสภา.
- คณะกรรมการส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์และคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ พ.ศ. 2560-2564*. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- ธนพงศ์ มงคล (2544). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกประถม* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=78632
- ธัญพร บุษปฤกษ์. (2551). *พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเยาวชนในสังคมไทย : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยศึกษา), มหาวิทยาลัยรามคำแหง].
https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=46098
- นวลลออ แสงสุข. (2544). *การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บรรเทา กิตติศักดิ์ (2527). *เอกสารประกอบการสอนวิชาจริยธรรมทางการศึกษา*. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยูโกะ โอโต. (2552). *การเปรียบเทียบค่านิยมทางจริยธรรมระหว่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาชาวไทยกับชาวญี่ปุ่น*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
<https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:111458>
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2560). *การติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย*. เจริญผลกราฟฟิค.
- สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า. (2554). *การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย*. สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.

อภิรัตน์ ไชยอนันต์. (2546). *ค่านิยมและการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมจริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาของ
เยาวชนยุคใหม่ในจังหวัดเชียงใหม่*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่].

https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=21597

Parker, D. H. (1986). *The philosophy of value*. Greenwood Press.

Perry, R. B. (1954). *Realms of value: A critique of human civilization*. Harvard University Press.